

Klæder og Støvler, maatte den ene være hjemme, medens den anden var ude." Denne trange Stilling blev lindret lidt, da de fik Communitetet og Regentens. Efter et kort Op- hold i Norge drog alle tre Brødre igjen til Kjøbenhavn 1808, hvor de samme fattige Kaar ventede dem. "Med frem- deles blot at spise Melk og Brød til Middag, Morgen og Aften, og ved at benytte Klæderne i Sælleskab, saa vi aldrig kunde gaae ud sammen, kom vi ud af det og hjalp os frem uden at gjøre Gjæld." Den ældste og yngste Broder studerede med Held Jura, men vor Niels søgte en afgjort Ulyst til den; hans Hu stod til Theologien, men dertil var der ingen Ud- sigt. For at bane sig en Levevei havde han i den da ud- brudte Krig indgivet Ansøgning om at blive ansat som Offi- ceer ved de nyoprettede annexerede Batailloner; men da han ikke fik noget Svar paa sin Ansøgning, besluttede han at blive Smeder. Han stod og togte Lim, da han modtog sin Udnævnelser til Lieutenant; hans Ansøgning var af en Hæn- delse bleven liggende. Om den hæderlige Krigstjeneste, han gjorde i Slesvig og Holsten, den Koldblodighed og Sindig- hed, han lagde for Dagen, ville vi her ikke tale; efter Freden tog han sin Afsted med Titel af Capitain og med Udnæv- nelse til Ridder af Dannebrog. Hvor ærefuld end hans mili- taire Løbebane har været, skulde han dog vinde sine egentlige Laurbær paa en anden Maad. Da han var vendt tilbage til Norge, kom han som Officer til at ligge i Kvarter hos Præsten Christie i Eldre, hos hvem han blev Huuslærer. I denne ær- værdige, gudfrygtige Mand's Huus vaagnede Lyften hos Stodfletth til at blive Præst med fornøjet Styrke; den allerede 37 Aar gamle Officer gav sig, under mange Besværigheder og legemlig Spagthed, til at studere Theologi og underkastede sig Examen 1824. I Christies Huus fik han, foruden den aldrig svigtende Kjærlighed til Guds Riges Udbredelse, ogsaa en trofast Medhjælperinde i Datteren, Sara Cornelia Karen Christie, til hvem han blev viet d. 21de Martz 1825. Bes- ynderligt nok stod Finmarken og Finerne næsten stadigt for Stodfletths Sind, hændt han ideltigt vilde faae dem af Tan- kene. Biskop Sørensen, en af hans Forældres Venner, som erfarede Stodfletths Bestemmelse, at ville søge Ansættelse i Finmarken, foreskillede ham det Betænkkelige deri, da hans Hælbred var saa svagt; men Stodfletth svarede: "jeg bliver aldrig lykkelig, dersom jeg ikke reiser derop og forsøger det." Da sagde Biskoppen: "Nu, Gud bevare mig for at hindre Dem derfra, reis i Herrens Navn og hans Velsignelse følge Dem og Deres. Jeg vil med Glæde indvie Dem til Præst for Finerne." Stodfletth var den eneste Ansøger til Kaldet Vadso i Finmarken; han fik det 1825 og blev ordineret; sjældent har Nogen i højere Grad end han føiet et indvortes Kald til det ydre.

To Dage efter Ordinationen reiste de Ryske over Kjø- benhavn til Stedet for deres Virksomhed. Vadso indbefattede tre Kirkesogne; som eneste Præst i Provstet maatte Stodfletth ogsaa overtage det andet ligeledes af tre Kirkesogne be- staaende Kald, som strakte sig lige til Nordkyn eller Kynes- odden, det nordligste Fjorbjerg i Europa; thi Kaldene stode dengang længe ubesatte, fordi Ingen meldte sig til dem, og de, som bleve ansatte, forstode i Regelen ikke Lappisk. Man vilde med Magt tvinge Finerne til at lære Norsk; man for- tæller endog, at en Biskop havde forsøkt Finerne, at Gud ikke hørte deres Bønner, naar de talte til ham paa Lappisk. Men Modersmaalet er et Folks dyrebareste Eiendom, som det ikke let lader sig berøve; man kunde tvinge Finernes Børn til at lære den norske Katechismus udenad, men ikke til at forstaa den, man kunde prædike for dem paa Norsk, men ei faae dem til at elske det fremmede, paatrængne Tungemaal, og saaledes hevne denne Forsyndelse mod Folket sig her som allevegne. Uvidenhed og Overtro herskede i vide Strækninger. Ganske anderledes betragtede Stodfletth sin Op- gave; han indsaar snart, at dersom han skulde udrette Noget iblandt dem, saa maatte han kunne tale dem til paa den Tunge, som fandt Gjensklang i deres Hjertes, saa maatte han følge med dem paa deres Streiftog, der endog strakte sig langt ind i den russiske Lapmark, og ikke sidde stille i Præste- gaarden Elvegaarden. Og denne Plan fulgte han, ledtaget af sin 15 Aar yngre, ofte haardt angrebne Hustru, under utrolige Meisommeligheder, snart i aaben Ss, snart paa skrøbelige Baade op ad Tanaelven, snart tilfods over uei- somme Fjelde, snart i Kaner (Kuller) med Rensdyr for; hans Natteleie var stundom i Finens utætte Telt, stund- om endog under aaben Himmel. Hvor interessant end Beskrivelsen af disse Reiser kan være, maae vi dog forbigaae dem her; kun Christi Kjærlighed gav den af Værk lidende Mand Kraft til med freidigt Mod at udholde alle disse Bes- værligheder. Hans Omhu strakte sig ikke blot til Finerne, men ogsaa til de talrige norske Nybyggere, hvilke han i sit 300 Kvadratmiil omfattende Kald skulde bejlene med Ordet og Sacramenterne. Han saae dog, at det oversteget eet Men- neskes Kræfter at virke i saa forskellige Retninger, og for at kunne hengive sig ganske til sine elskede Finner ombyttede han Vadso Sognekalb, der indbragte ham 700—800 Sp., med det mindre Ledesby paa 200 Sp.; hans ædle Hustru sam- tykkede strax i denne uegennyttige Beslutning, ligesom hun med ligesaa stor Standhaftighed som han udholdt Reizens

Besværighed, Nattefrost og Farer. "Jeg havde været 2½ Aar i Finmarken," skrev han, "og det Bekjendtskab, som mine mange Reiser havde givet mig til Finerne, overbeviste mig om, at skulde Nogen haabe at kunne bidrage til deres Gjen- fedelse og Opveksning som Christne, som Mennesker og Bor- gere, saa maatte en Saadan ikke indskrænke sig til at virke som Præst i et enkelt bestemt Præstegjæld, men som omrei- sende Missionair blandt dette Folk, som jo vistnok ikke var hedensk i Ordets almindelige Forstand, men hvis udstrakte Land i en Række af Aar af Mangel paa Lærere har ligget aandeligt øde, og hvis Bopæle og Levemaade gjorde en om- vænkende Prædikant nødvendig. Jeg havde tillige overbevist mig om, at Folket ikke forstod Norsk, og at jeg altsaa maatte tilegne mig deres Sprog, for i dette, som Gud nu engang har nedlagt i deres Hjertes og lagt paa deres Tunger, at kunne tiltale dem med Lindets Ord." Denne Overbeviisning gav ham Mod og Kraft ikke alene til de uafslættelige ofte med Livsfare forbundne Reiser og Omvandring med Finerne, men ogsaa til det omhyggeligste Sprogstudium, ved hvilket han berigede Folket med den hellige Skrift og andre gudelige Skrifter paa Finisk. Med Regjeringens Tilladelse og Understøttelse foretog han en videnskabelig Reise til Kjøbenhavn og Hel- singfors, for at gjøre Bekjendtskab med de store Sprogmand Raff og Stogreen (1831—1833), ligesom han efter sin Hjem- komst til Christiania (efter Rasts Død 1832) holdt Forelæs- ninger over det finske og svenske Sprog og den finske My- thologi. Frugten af disse Studier foreligger i en stor Deel Skrifter, som deels ere beregnede paa Finernes Oplysning i deres Salighedsfag, saasom Luthers Katechismus, Bibelhisto- rier, Bonnebøger, det Nye Testamente (Hæremæk ja bæs- stamek Jesus Kristus addha Testament, udt. 2det Dpl. 1850), deels skulde berigtige Publicums Forestilling om Folket, saa- som "Bidrag til Kundskab om Finerne i Kongeriget Norge," Christiania 1848; "Sendebrev til de Repræsentanter ved det 12te aarlige Storting, som stemmede for Forslaget at lade Lapperne lære Norsk, hvilket fandt en Modsigelse fra Fin- nernes Repræsentant Provst Mars i Lom," deels videnskabe- lige Skrifter, som "Grammatik i det lappiske Sprog saaledes som det tales i Norsk Finmarken" osv. Disse Studier fort- sættes under de fornøjede Reiser, han foretog sig omkring blandt Finerne fra 1833—1836, med Tanken om at gjøre alt Sit for Folkets Opvækkelse og for Bevarelsen af deres Sprog og Eiendommelighed, hvilken den norske Indflydelse gjerne vilde lade forsvinde som noget Ubrugbart, medens Stodfletth siger: "Reisefærdigere og mere overensstemmende med den hellige Skrift er det at lade Mæsten beholde sin ret- mæssige Eiendom, end at ville stille den Svagere, fordi En er den Svagere, ved den sidste Rest af hans Fædres Arv, ved det Æneste, han har tilbage fra en lykkeligere, bedre Tid." Ogsaa denne Reise var forbunden med utrolige Besværlig- heder og forbrede megen Selvfornægtelse, men var ogsaa rig paa Vidnesbyrd om Ordets Magt over Hjertene, endog i de iskoldeste Egne.

For ganske uhindret at kunne opoffre sig til Finernes Oplysning i Christendom, fri og uhindret af et særskilt Kalds Pligter, ansøgte Stodfletth i Begyndelsen af 1839 om Afsted fra Ledesby Kald og en aarlig Understøttelse i otte Aar, hvilke skulde anvendes deels til et Ophold i Christiania, deels til Reiser i Finmarken, i svenske og russiske Lapmark, samt til Finland. Det blev ham med Beredvilighed tilstaaet, ligesom den russiske Regjering igennem Grev Reskrode lovede, at Embedsmændene i russisk Lapmark skulde vise ham al Redes- bonhed, saafremt hans Reise angik videnskabelige Siemend. "Men" — tilføiedes der i Noter — "Missionen at udbrede Christendommens Lys iblandt Lapper, boende indenfor Grænd- sen af Reiserøddet er, ifølge en Bestemmelse i Loven, ude- lukkende forbeholdt den herskende Kirke." I Stockholm traf Stodfletth Biskop Franzen, der, selv en Finlander af Fødsel, omfattede hans Plan med Varme og Deeltagelse; i Uleåborg kom han endelig sammen med den navnkundige Philolog og Læge Dr. Lönnrot, hvis berrømteste Arbejde var Samlingen af de svenske eller finske Folkesange, hvilke, dan- nende et heelt Epos fra Oldtiden, denne havde opsamlet paa sine Reiser. "Denne Lönnrot hører til de sjældne og ud- mærkede Mennesker. Med sin Mandfal paa Ryggen har han, klædt som en fattig og omsværende ubetydelig Wandrings- mand, ene og uden Veiviser og fædse tilfods maattet vandre om iblandt vilde Egnes vilde Beboere, fornemmelig paa russisk- karlest Gebeet, med sin Kløite i Lommen, for at studere Fol- ket og Sproget, og for at faae samlet disse mærkværdige Folkesange, som Prof. Castrén har oversat paa Svensk. — Hvor Gløder mødte ham og Baade ikke vare i Nærheden, kastede han sig i Vandet og svømmede over. Undertiden vare Folkene uwillige til at foresynge eller foresige ham disse Sange, saaledes at han kunde nedskrive dem, men med sin Kløite bødte han deres Uvillie og Stiofind, eller han tog Kantelaen — et nationalt Instrument, som findes i mange Vænder- gaarde — ned af Bæggen, og naar han da havde sunget og spillet nogle af disse Folkesange, da kunde de Gamle ikke mere modstaae. Sagaerne lode nu og strømmede fra deres Læber, saa at de kunde nedskrives." Elskelig som Menneske og høiagtet som Læge var Lönnrot velkommen, hvor man

kjendte ham, og for Stodfletth var hans Værdom en uun- deerlig Skat. Trede Gang reiste denne nu igennem det Land, til hvilket han var bundet ved Troens Kjærlighed; Finerne glædede sig med Andagt over at kunne høre Ordet forkyndt i deres Modersmaal. Vi ville, efter hans Dagbog, give en liden Prøve paa den christelige Klogskab, med hvilken Stodfletth forstod at omgaae dette barnlige Folk. I Ka- rasjak forsøkkede engang Folkene ham, at de ikke vilde komme til Aftensang, "de vilde ikke have disse nye Paafund." Stodfletth svarede, hvis de ikke vilde komme til Aftensang, kunde de lade være, men udtog Lys til de tre Gudstjenester, Høimesse, Aftenbøn og Aftensang; paa deres Spørgsmaal, hvad det skulde betyde, da jo Ingen vilde komme til Aften- sang, svarer Stodfletth: "Der er En, som har sagt, at han vil komme." "Hvem er den En?" led nu Spørgsmaalet. "Uden nogen videre Betoning, men i en rolig, glad og til- freds Tone svarede jeg: Jbmel, Gud, og reiste mig. Den dybeste Tausked og Stilhed indtraadte; ærbødighedsfuld Al- vor udbrødte sig mere og mere over Alles Ansigter; med taus Forbønning gif den En efter den Anden, og — Aftensangen havde siden bekræftigt fuldt Huus. Ved min Afreise op- fordrede de mig til at skrive til Kongen og anmode ham om at befale alle Præster at holde Aftensang." — Rastløs ilede han fra norsk til svensk Lapmark og tilbage igjen, allevegne betjenende Folk med Ordet og Naademidlerne; Mange græd af Glæde over, at de fik deres Bøn opfyldt, hvilken de havde baaret paa i mange Aar, at høre finsk Prædiken. De Norske kunde ikke forstaae hans Værd: "J er for gammel til saaledes at fare omkring blandt Finerne," sagde de til ham; men Stodfletth vidste nok, i hvis Tjeneste han foer omkring; hvile- tiden i Christiania anvendtes til litteraire Arbejder, hvortil den norske Regjering velvilligt understøttede ham, ligesom han fik ansat en egen Lector i Finsk og Svensk, som skulde under- vise de vordende Præster.

Den fjerde Reise, begyndt d. 6te Juli 1851, satte hans Taalmod paa den haardeste Prøve. I Eggen af Kautokeino var der opstaaet vilde religiøse Bevægelser, foranledigede ved omreisende Lægprædikanter. Fra Biskop Juul fik han ved sin Ankomst til Finmarken gjentagende Breve, som lagde ham det paa Hjerte, at begive sig til Kautokeino; Arstiden var fremrykket, Storm og Uveir syntes at væbne sig imod ham, men han overvandt alle Veienes og Veirligets Modstand og ankom d. 21de Octbr., fjorten Dage efter at han havde mod- taget Biskoppens Brev, og efter at have tilbagelagt 50 Mil, til Kautokeino. Det var den fromme og energiske Præst Læstadius i det svenske Kirkesogn Karasuada, som havde været den fjernere Anledning til Bevægelsen; han drev stærkt paa Omvendelse, og noget methodistisk paa, at man skulde kunne angive, naar den store Sindsforvælselse var foregaaet. Han udsendte ogsaa Lægprædikanter, der skulde være "Gunde, som kunde gjøe," og i Lægfolks sædvanlige Sprog talte disse stærkt om Opvækkelse og Mandelighed. Af saadanne kom tre Finner og tre Kvæner til Kautokeino, og vakte med uklare Forestillinger og heftige Budsprædikener et Røre, der snart antog en vild Skikkelse. Thi hvad der her mødte Stodfletth's Blif var værre end, hvad Nyttet havde fortalt. Man hørte Lyden af stannende og buldrende Mennesker, som udstødte vilde Raab om Omvendelse med Fordømmelsesdom og Trud- sler; Nogle vare bleve pidskede, fordi de ikke vilde omvende sig til disse forvildede Mennesker, som kræde ind i Husene og udnævnte Boldsomheder. Andre hoppede med Benene op og ned, fordomte alle Uomvendte til Helvede; paa Gulvet laae Mænd, Kvinder og Børn; der var noget Dæmonisk i denne vilde Færd; det greb ham dybt, men han bevarede sin Sindro, omendstjændt Mænd og Kvinder, Dreng og Purte ham, "om han talte af Manden;" han holdt Andagtsstimer og Bøn, og formanede dem at vende tilbage til deres Dont. Roligheden blev dog ikke bragt tilbage; de kaldte ham et Djævelens Værn, en Satan, fordi han ikke vilde holde med de "Mandelige," ja Søndagen d. 9de Novbr. gif Ordføreren Rasmus Rasmussen Spærn, medens Stodfletth laa for Alteret, op paa Prædike- stolen og lyfte derfra paa det høitideligste en Forbudsord over Stodfletth; man skulde forfaste de uomvendte Præster, man skulde ikke betale Stat eller adlyde en uomvendt Øvrig- hed; unge Børn grebes af Wildelsen og prædikede Fordøm- melsen. Det er her ikke Stedet at gaae videre ind paa Bevæ- gelsen i Kautokeino, i hvilken de sælsomste Værdomme blandedes med et Grundlag af Sandhed, i hvilken der fremkom Paa- stande, som, udsprungne af en virkelig Betyrning for Sjælens Frelse, udarbede til grandsejls Hovmod, Egenraabighed og Boldsomhed. Imod de Huus-Freden og Livs-Sikkerheden truende Anfald maatte Stodfletth paakalde den verdslige Øv- righeds Arm; nogle af de værste Uroffitere bleve arresterede; iøvrigt maa man beundre den christelige Sagtmødighed og Overbærenhed, han udviste imod en Bevægelse, som dybt maatte smerte ham, der elskede Folket og havde lidt og stridt saa meget for det; man kan ikke uden den dybeste Hoiag- telse see den ærværdige Lærer, hvorledes han svarer endog ganske unge Børn, som i deres Sværmeri vilde "prøve hans Mandelighed." Efterhaanden stillede Bevægelsen; den værste af Uroffitene var dømt til Lugthuset i Christiania, hvor han et heelt Aar blev uimodtagelig for enhver religiøs Paa-